

Na reproduktivne pravice (pravice, povezane z rojevanjem in vzgojo otrok, torej biološko reprodukcijo) pogosto gledamo kot zgolj na boj za pravico do splava, vendar je to šele začetek.

Boriti se moramo za reproduktivne pravice, za dostopno reproduktivno zdravje in nasploh za dostopne javne storitve.

O telesni avtonomiji ženske v veliki meri odloča njen socialni in ekonomski položaj. Splav je zgolj ena izmed mnogih pravic, ki ženskam omogočajo varno in dostojno življenje. Če je splav legaliziran, a na primer cenovno nedostopen zaradi privatizacije zdravstvenega sistema, bo to v veliki meri prizadelo predvsem delavke, ki za razliko od pripadnic višjih razredov nimajo denarja za zasebne zdravstvene storitve. Tudi v državah, kjer je splav prepovedan, bo to nesorazmerno bolj prizadelo delavke, ki si

ne morejo privoščiti zdravstvenega posega v tujini, zato bodo prisiljene bodisi v nevarne posege na črnem trgu bodisi v rojstvo otroka, tudi v za matero rizičnih primerih.

Boj za reproduktivne pravice pa se ne konča zgolj pri pravici do splava. Pomembno je tudi reproduktivno zdravje nasploh – v Sloveniji trenutno več kot 230 tisoč žensk nima izbranega ginekologa, to število pa bi se v naslednjih petih letih lahko skoraj podvojilo. Nadalje pa lahko prepogosto beremo o ugovoru vesti, ki ga doživijo tudi mnoge posameznice z že izbranim ginekologom. Pravica do splava ni nikakršno moralno vprašanje, pač pa je temeljna pravica, ki bi jo morale imeti vse ženske. Enako velja tudi za kontracepcijska sredstva, za katera izgovor ugovora vesti uporablja zdravniško ali farmacevtsko osebje. V teh primerih ne govorimo o nikakršni vesti, pač pa o želji po nadzoru ženskih teles. Vprašanje telesne avtonomije ni vprašanje morale ali etike ene

osebe, pač pa celotne družbe, ki jo mora zagotoviti vsaki posameznici.

Poleg dostopne ginekološke oskrbe je pomembna tudi kvalitetna spolna vzgoja in pa vzgoja o samih reproduktivnih pravicah. Medtem ko je osnovna spolna vzgoja v Sloveniji sicer urejena v sklopu obveznih sistematskih pregledov, ta ne vključuje informacij o reproduktivnih pravicah, ki jih morajo posameznice poiskati same. Zaradi tega lahko mnogokrat naletimo tudi na lažne ali zavajajoče informacije, kar neposredno škoduje zdravju in položaju žensk.

Za dostojno življenje so pomembne tudi dostopne in zadostne javne storitve, ki starše, zlasti matere, razbremenijo reproduktivnega dela, s tem da ga podružbljajo.

V Sloveniji vrtci in jasli niso brezplačni, prav tako pa cene teh storitev niso enotne širom države, temveč se razlikujejo po posameznih občinah. Višina otroškega dodatka, ki ga prejema zgolj eden od staršev, pogosto ne krije celotne cene vrta. Odvisno od regije se lahko zgodi tudi, da morajo otroci v čakalno vrsto za vrtec, saj v vrtcih ni dovolj prostih mest, zaradi kadrovske stiske pa pogosto zaposlujejo nekvalificiran kader. Težava z vrtci sicer ni enostranska – vzgojiteljstvo spada med feminizirane poklice, za katere splošno velja, da so slabše plačani, specifično vzgojiteljice pa prejemajo plačo, ki je le malo višja od minimalne. Pomanjkanje javnih vrtcev se, namesto da bi zanje namenili več sredstev, rešuje s tem, da se zasebnikom podeljuje koncesije, starši z boljšimi

finančnimi pogoji pa se lahko odločijo tudi za zasebne vrtce (od 94 zasebnih vrtcev v državi jih ima 24 koncesijo). Skrb za otroke in družbena reprodukcija bi morala biti stvar celotne družbe, ne pa privilegij za finančno močnejše in breme za revnejše, tj. pripadnice delavskega razreda, ki si tega ne morejo privoščiti.

Pogosto se nam zdi, da so reproductivne pravice v naši državi nekaj samoumevnega in da jih ne moremo izgubiti, saj so zapisane v slovensko ustavo. Zavedati se moramo, da se pravica o svobodnem odločanju o rojstvu otrok ni v ustavi znašla sama od sebe. Je neposreden rezultat preteklih bojev za pravice žensk, ki so jih bile tovarišice v času

Jugoslavije. Ob osamosvojitvi Slovenije so morale ponovno izvajati pritiske na politike, da se je pravica prepisala v slovensko ustavo. Zato moramo razumeti, da nam to pravico v vsakem danem trenutku lahko tudi vzamejo. Še posebej alarmantna so klerikalna gibanja oziroma Pohodi za življenje, ki se v imenu vere aktivno borijo za odvzem te pravice in pravice do kontracepcijskih sredstev, v Sloveniji pa jih lahko zaznavamo vse pogosteje – sedaj organizirajo že vsaj tri pohode letno. Pomembno je, da se tem gibanjem zoperstavimo, a hkrati se ne smemo omejiti zgolj na tematiko rojstva otrok, kot to počno oni.

Boriti se moramo za resnico dostojno življenje, kar pomeni za dostopno javno zdravstvo, za dostopno in kvalitetno ginekološko oskrbo, za zadosten starševski dopust za oba starša, za dostopne javne vrtce in za dostopne vse javne storitve.

Sofinancira
Evropska unija

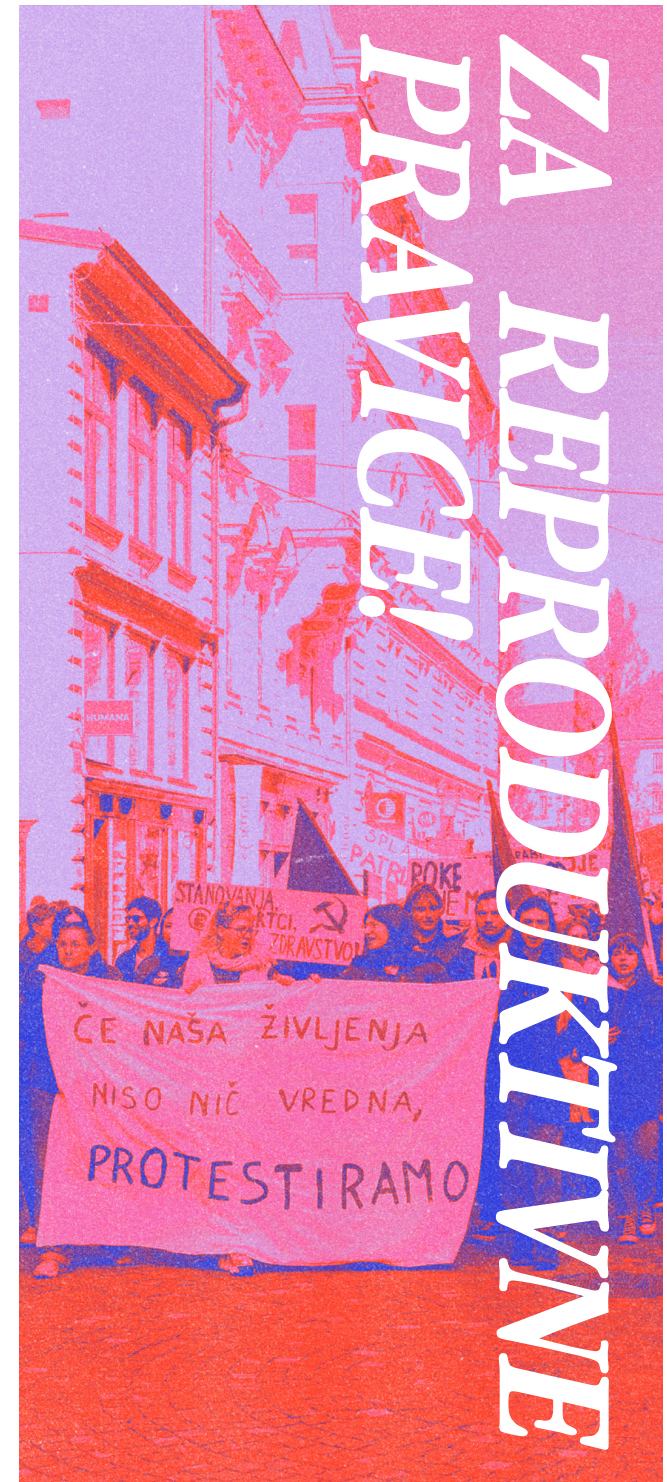

CATALYST OF
CHANGE
SUPPORTING A VIBRANT CIVIL SOCIETY IN EUROPE

NETHERLANDS
HELSINKI
COMMITTEE

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or The Netherlands Helsinki Committee. Neither the European Union nor the NHC can be held responsible for them.

**ZA REPRODUCTIVNE
PRAVICE!**